

RAQAMLI JAMIYAT SHAROITIDA SHAXSNING ADAPTIV INTELLEKTI VA INNOVATSION YONDASHUVLAR

G'affarova Nazira Fayzulla qizi¹, Ibragimova Nozima Dilshod qizi²

¹TAFU o'qituvchisi

²TAFU talabasi

¹e-mail: naziragaffarova@gmail.com

²e-mail: ibragimovanozima948@gmail.com

Annotatsiya: Ushbu maqola raqamli jamiyat sharoitida shaxsning muvaffaqiyatini ta'minlovchi ikki asosiy omil – adaptiv intellekt (moslashuvchan aql) va innovatsion yondashuvlar o'rtasidagi bog'liqlikni tahlil qiladi. Global texnologik transformatsiya davrida ma'lumotlarning tez o'zgarishi va avtomatlashtirish jarayonlari shaxsdan uzluksiz o'rganishni o'rganish qobiliyatini talab qiladi. Maqolada adaptiv intellektning murakkab ma'lumot oqimini boshqarish va kasbiy chidamlilikni shakllantirishdagi roli ko'rsatib berilgan. Shuningdek, innovatsion yondashuv – tanqidiy fikrlash, ochiq innovatsiya va eksperimentlashga tayyorlik orqali yangi qiymat yaratishning zarurati yoritilgan. Xulosada, bu ikki qobiliyatni rivojlantirish – uzluksiz ta'lim va texnologiyani tanqidiy qabul qilish – shaxslarga raqamli kelajakni yaratuvchi kuchga aylanishga imkon berishi ta'kidlanadi.

Kalit so'zlar: Raqamli jamiyat, adaptiv intellekt, innovatsion yondashuv, raqamli transformatsiya, uzluksiz ta'lim, sun'iy intellekt (AI), kompetensiyalar, ochiq innovatsiya, moslashuvchanlik

KIRISH

Bugungi dunyo raqamli transformatsiya davrini boshidan kechirmoqda, bu esa ijtimoiy munosabatlar, iqtisodiyot va turmush tarzimizni tubdan o'zgartirib yubormoqda. Raqamli jamiyat deb ataluvchi ushbu yangi davrda shaxsdan o'zgaruvchan sharoitlarga tez moslashish, doimiy o'rganish va yangiliklarni yaratish talab etiladi. Ushbu maqolada shaxsning adaptiv intellekti (moslashuvchan aql) va innovatsion yondashuvlar raqamli muhitda muvaffaqiyatga erishishning asosiy omillari ekanligi ko'rib chiqiladi.

ASOSIY QISM

Adaptiv intellektning raqamli jamiyatdagi o'rni. Adaptiv intellekt deganda, shaxsning yangi, notanish vaziyatlarga, ma'lumotlarning tez o'zgarishiga va texnologik yangilanishlarga samarali moslasha olish qobiliyati tushuniladi. Bu shunchaki mavjud bilimlarni qo'llash emas, balki o'rganishni o'rganish va yangi sharoitda eng yaxshi yechimni tezda topish demakdir.

Raqamli jamiyatda adaptiv intellektning ahamiyati quyidagilar bilan belgilanadi:

Doimiy texnologik o'zgarishlarga moslashish: Sun'iy intellekt (AI), blokcheyn, katta ma'lumotlar kabi texnologiyalar tez sur'atlarda rivojlanib bormoqda. Adaptiv intellektga ega shaxs ushbu yangiliklarni o'z faoliyatiga tez integratsiya qila oladi.

Murakkab ma'lumotlar oqimini boshqarish: Internet va ijtimoiy tarmoqlar tufayli ma'lumotlar hajmi geometrik progressiyada oshmoqda. Moslashuvchan aql noto'g'ri ma'lumotlarni filtrlab, dolzarb va ishonchli bilimlarni ajratib olishga yordam beradi.

Avtomatlashtirish sharoitida kasbiy chidamlilik: Ish o'rinlarining bir qismi avtomatlashtirilgan bir paytda, adaptiv intellekt shaxsga o'z ko'nikmalarini (skills) yangilab, mehnat bozorida talab qilinadigan yangi kompetensiyalarni egallashga imkon beradi.

Innovatsion yondashuvlar – kelajakni yaratish. Innovatsion yondashuv - bu shaxsning muammolarni yechishda, jarayonlarni takomillashtirishda va yangi qiymat yaratishda an'anaviy me'yorlardan chiqib, ijodiy va noodatiy fikrlash qobiliyatidir. Raqamli jamiyatda innovatsiya

shunchaki mahsulotni yangilash emas, balki ijtimoiy innovatsiya va jarayonli innovatsiya darajasiga ko'tariladi.

Innovatsion yondashuvning asosiy elementlari: Tanqidiy fikrlash va muammolarni Aniq ildizini topish: AI va raqamli vositalar ma'lumot to'plashda yordam bersa-da, muammoni to'g'ri shakllantirish va yechim strategiyasini ishlab chiqish insonning innovatsion qobiliyatiga bog'liq.

Hamkorlik va tarmoq yaratish: Raqamli platformalar turli soha mutaxassislari bilan ochiq innovatsiya tamoyillari asosida hamkorlik qilishga sharoit yaratadi. Innovatsion yondashuv ana shu tarmoqlarda faol ishtirok etishni talab qiladi.

Ekspérimentlashga Tayyorlik: Raqamli muhitda tezkor o'zgarishlar sharoitida xato qilish va xatolardan tezda saboq olishga tayyorlik (fail fast, learn fast) katta ahamiyatga ega. Innovatorlar g'oyalarni sinovdan o'tkazishdan qo'rqmaydi.

Adaptiv Intellekt va Innovatsion yondashuvni rivojlantirish Strategiyalari. Shaxs raqamli jamiyatda muvaffaqiyatga erishishi uchun adaptiv intellekt va innovatsion yondashuvni birgalikda rivojlantirishi kerak. Bunga erishish uchun quyidagi strategiyalar tavsiya etiladi:

Uzluksiz Ta'lim (Lifelong Learning) Doimiy ravishda yangi raqamli ko'nikmalarni (kodlash, ma'lumotlar tahlili, AI bilan ishlash) va yumshoq ko'nikmalarni (Soft Skills) (jamoaviy ishlash, muloqot, ijodkorlik) o'rganib borish.

O'z-o'zini Refleksiya Qilish (Self-Reflection): O'z bilim va ko'nikmalarini muntazam baholab, raqamli jamiyat talablariga mos kelmay qolgan jihatlarni aniqlash. Adaptivlikning asosi — bu o'zgarish zarurligini tan olishdir.

Texnologiyani Tanqidiy Qabul Qilish: Yangi texnologiyalarni shunchaki qabul qilibgina qolmay, ularning ijtimoiy, axloqiy va iqtisodiy oqibatlarini tanqidiy tahlil qilish. Bu mas'uliyatli innovatsiyaga olib keladi.

Kross-funksional Loyihalarda Ishlash: Turli soha mutaxassislari bilan birga ishlash, bu esa shaxsning dunyoqarashini kengaytirib, muammolarga turli burchaklardan yondashish qobiliyatini oshiradi.

XULOSA

Adaptiv intellekt va innovatsion yondashuv raqamli jamiyatda shaxsning shunchaki omon qolishini emas, balki farovonlikka erishishini ta'minlaydigan ikki asosiy ustundir. Texnologik o'zgarishlar tezlashgani sari, inson o'zining moslashuvchan aqlini va ijodiy salohiyatini faollashtirib, kelajakni yaratuvchi kuchga aylanishi lozim. Raqamli davrning imkoniyatlaridan to'liq foydalanish va uning xatarlarini minimallashtirish uchun har bir shaxs uzluksiz rivojlanish yo'liga kirishi shart.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Azizov, X. (2015). Oila pedagogikasi: nazariy asoslar va amaliyot. Toshkent: Fan.
2. Ismoilova, M. (2017). Pedagogik madaniyat va tarbiya usullari. Samarqand: Samarqand Davlat Universiteti nashriyoti.
3. Rahmatov, T. (2019). Ota-onalar va bola: pedagogik munosabatlar. Toshkent: O'zbekiston Milliy Ensiklopediyasi.
4. Sultonov, B. (2018). Bola tarbiyasida oilaviy muhitning o'rni. Tashkent: O'qituvchi nashriyoti.
5. Xolmatova, S. (2020). Pedagogik psixologiya va bolalar tarbiyasi. Buxoro: Buxoro Davlat Universiteti nashriyoti